RS AU § 189 Intern kontrollplan regionstyrelsen 2025 – återrapportering av åtgärder

Ärendenummer: RS 2024/850

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning
I samband med uppföljningen av 2025 års interna kontrollplan (RS 2025-11-19, § 446) gav regionstyrelsen regiondirektören i uppdrag att vidta lämpliga åtgärder för att rätta till identifierade brister. En lägesrapportering ska ske efter halvårsskiftet 2026.

Respektive kontrollansvarig har rapporterat vilka åtgärder som genomförts för att rätta till upptäckta brister utifrån de analyser, slutsatser och förslag till åtgärder som förelåg efter 2025 års intern kontroll.

Det kan konstateras att bristerna är aktualiserade och att åtgärder har genomförts eller är på gång att genomföras.

Nedan redovisas, per aktuell kontrollpunkt, en lägesrapport om vad som gjorts hittills för att rätta till de identifierade bristerna och vad som planeras.

Inköpskort

Analys/slutsats – enligt kontroll 2025

Granskningen visar att den interna kontrollen avseende hantering av inköp med inköpskort inom Region Gotlands berörda verksamheter inte fungerar tillfredställande. Kontrollen bedöms som ej godkänd.

Kontrollen har utgått från samtliga inköp gjorda med inköpskort under april 2025 och som fakturerats i maj 2025. Bedömningen är att även om inköp gjorts utanför avtal så verkar inköpen vara rimliga i de verksamheter som de är gjorda. Om något inköpskort har använts för privat bruk därefter har inte kontrollerats. Berörda verksamheter är inte tillfrågade om gjorda inköp.

Det är viktigt att verksamheten klargör syftet med inköpet så att sambandet med verksamheten går att styrka. Ett underlag kan visserligen visa exakt vad som köpts, men inte till vad det använts. Här kan det finnas inslag av verksamhetsanknutna inköp som är självklara för granskningsoch beslutsattestanter men som inte går eller är svåra att utläsa vid efterkontroll.

I takt med att de webbaserade handelsplatserna har blivit fler har utlandsköpen ökat. Vid köp på sådana handelsplatser är det svårt att avgöra från vilket land man gör inköpet då betalning sker i svenska kronor. Det går inte heller att

åberopa omvänd skattskyldighet i samband med inköpen vilket gör att den ingående momsen inte går att lyfta i det svenska momssystemet utan i stället blir en kostnad för regionen. Vid köp från företag inom Europeiska unionen (EU) gäller så kallad omvänd skattskyldighet. Leverantören ska då inte debitera utgående moms på försäljningen utan det är regionen som köpare som ansvarar för att redovisa både utgående och ingående moms till Skatteverket. Även vid import från länder utanför EU uppstår samma problem med ingående moms.

I kontrollerat urval fanns inga krediteringar eller kontantuttag. Det fanns verifikat med information om att avsaknad av underlag lett till löneavdrag. Frågan här är hur brett det ska granskas för att i så fall säkerställa att krediteringar sker tillbaka till kortet eller att löneavdrag faktiskt har skett.

Åtgärder – enligt kontroll 2025

Det kan konstateras att det finns brister i efterlevnaden av regelverket som gör att en översyn av reglerna för inköpskort behöver göras.

Arbete pågår med att ta fram åtgärdsförslag men resultatet behöver analyseras och förvaltningarnas ekonomichefer behöver involveras i arbetet med att ta fram konkreta åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Kommentar/lägesbeskrivning per den 1 augusti 2026

Resultatet av granskningen har återrapporterats till ekonomicheferna i respektive förvaltning.

Granskningen har visat att en del inköp som görs med inköpskort görs utan att nyttja ingångna avtal. Inköp av livsmedel i samband med ”fika” till verksamheten är ett sådant område. Hösten 2025 ingicks ett nytt avtal för inköp av livsmedel i konsumentförpackningar, det s k ”Matkasseavtalet”. Det nya avtalet betyder att inköp av livsmedel nu kan göras mot faktura i många fler butiker än tidigare och också i vårt e-handelssystem. Detta innebär att det nu är lättare att göra livsmedelsinköp på rätt sätt enligt avtal vilket kommer att minska antalet köp som tidigare gjorts utanför avtal med inköpskort.

Under våren 2026 har en kartläggning av inköpskorten gjorts vad avser innehavare, vad korten används till, hur ofta inköpskorten används, inköpsbelopp med mera. Kartläggningen visar att det finns kortinnehavare som inte har något behov att ha ett inköpskort i sin tjänsteutövning. De inköpskort som i kartläggningen har visat sig inte användas eller användas i liten utsträckning kommer därmed att avslutas för att på så sätt minska antalet inköpskort i Region Gotland.

Även regelverket för inköpskort kommer att ses över under hösten 2026. Bland annat ska reglerna för när man kan få ett inköpskort skärpas.

Förtroendekänsliga poster

Analys/slutsats – enligt kontroll 2025

Granskningen visar att den interna kontrollen vid hanteringen av förtroendekänsliga poster inom Region Gotlands berörda verksamheter inte fungerar fullt tillfredställande. Kontrollen bedöms som ej godkänd.

Kontrollen har utgått från arbetsmaterialet och bedömningen är att gjorda inköp verkar rimliga i de verksamheter inköpen är gjorda.

Det är viktigt att verksamheten klargör till vad inköpet är gjort, det vill säga syftet. Ett underlag kan visserligen visa exakt vad som köpts, men inte till vad det använts. Här kan det finnas inslag av verksamhetsanknutna inköp som är självklara för granskning- och beslutsattestanter men som inte går, eller är svårt, att utläsa vid efterkontroll av utomstående.

Det är också viktigt att bifoga kvitton som underlag, dels för att styrka gjorda inköp, dels för att säkerställa att eventuell moms hanteras på korrekt sätt.

Det är även viktigt att beslutsattestanter är medvetna om att attest av egna köp ska göras av överordnad chef. Det måste också vid varje tidpunkt finnas kompletta och uppdaterade attestförteckningar.

Åtgärder – enligt kontroll 2025

Granskningen visar att hanteringen av förtroendekänsliga poster i stort fungerar men att efterlevnaden av regelverken inte i alla delar är tillräcklig.

För att komma till rätta med bristerna behöver förvaltningarnas ekonomichefer involveras med att ta fram konkreta åtgärder. Förslag på åtgärder kan vara att informationen på intranätet om hur förtroendekänsliga poster ska hanteras utvecklas samt att man i kommande chefsutbildningar inom ekonomiområdet särskilt tar upp detta område.

Kontrollen rekommenderas kvarstå som kontrollpunkt

Kommentar/lägesbeskrivning per den 1 augusti 2026

Resultatet av granskningen har återrapporterats till förvaltningarnas ekonomichefer för vidare hantering och åtgärder i respektive förvaltning.

Översyn av riktlinjer för attest och tillämpningsanvisningar pågår och där kommer hantering av jäv och förtroendekänsliga poster att förtydligas.

Rekryteringsprocessen

Analys/slutsats – enligt kontroll 2025

Kontrollen visar att samtliga rekryterande chefer har intygat att referenstagning har genomförts och dokumenterats i systemet, trots att så inte skett. Det kan sannolikt förklaras av brist på administrativt utrymme eller kunskap om systemet, men också bristande kännedom om rekryteringsprocessens olika steg och dess fulla innebörd.

Via Insidan har chefer i oktober 2023 informerats om införande av checklista för bland annat dokumentation av referenser. Trots denna nyhet på Insidan, och trots att rekryteringsprocessen finns utförligt beskriven på Insidan, har informationen inte tillräckligt nått ut och förankrats hos cheferna.

Kontrollen visar avsaknad av dokumentation vilket inte behöver innebära att referenstagning inte har genomförts. Däremot saknas nödvändig dokumentation enligt rekryteringsprocessen.

Åtgärder – enligt kontroll 2025

HR-avdelningen har ett pågående arbete med framtagande av rutin för kontroller vid rekrytering och anställning som ytterligare kommer att tydliggöra krav och rutin för genomförande av kontroller såsom vid referenstagning och bakgrundskontroller.

Under 2024 lanserades en digital utbildning i Region Gotlands rekryteringsprocess. Även en digital utbildning för referenstagning finns sedan våren 2025 tillgänglig i Kompetensportalen. Samtliga nya chefer tar även del av framtagen rekryteringsutbildning som en del av upplägget i ”Ny som chef”. I samband med att nya chefer får behörighet i rekryteringssystemet tilldelas de också utbildningen i Kompetensportalen. Digital referenstagning är ett smidigt och effektivt sätt att ta referenser som besparar chefer både tid och administration samt kvalitetssäkrar referenstagningen ytterligare.

Uppföljning av referenstagning sker under hösten 2025 för att kunna göra ytterligare analys kring hur rutin och arbetssätt tillämpas när ytterligare utbildningar och rutiner är framtagna.

Kommentar/lägesbeskrivning per den 1 augusti 2026

I juni fattade regionfullmäktige beslut om nya policyer och tillhörande riktlinjer gällande rekrytering och kontroller. Riktlinjerna syftar till att förtydliga vilka kontroller som ska genomföras inför och under anställning samt hur dessa ska dokumenteras. Referenstagning är en av flera obligatoriska kontroller som ska genomföras i rekryteringsprocessen och inför anställning.

Användningen av digital referenstagning fortsätter att öka, liksom antalet chefer som genomfört de digitala utbildningarna inom rekrytering och digital referenstagning. För att ytterligare underlätta användningen får nya chefer numera automatiskt behörighet till system för digital referenstagning i samband med att de får behörighet till rekryteringssystemet.

Utbildningspasset rekrytering/kontroller i programmet ”Ny som chef” får genomgående positiva omdömen i de utvärderingar som genomförs efter varje utbildningstillfälle.

Det finns samtidigt ett fortsatt stort behov av stöd till chefer i rekryteringsprocessen för att säkerställa att samtliga kontrollmoment, inklusive referenstagning, genomförs. Inom ramen för uppdraget *Hållbar bemanning* utreds därför olika vägval för ett samordnat stöd i rekrytering för hela Region Gotland. Utredningen ska belysa för- och nackdelar med olika alternativ.

Som en del av uppdraget genomförs en pilot på teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen under oktober 2026 till februari 2027. Samtliga chefer inom förvaltningen erbjuds då stöd genom hela rekryteringsprocessen. Pilotens resultat ska ge underlag för hur ett gemensamt rekryteringsstöd kan utformas för hela Region Gotland. En viktig del av uppföljningen är att undersöka i vilken utsträckning kontrollmoment, så som referenstagning, genomförs och att följa upp regelefterlevnad och kvalitet i rekryteringsprocessen.

Ärendets behandling under mötet
Ärendet föredras av Marlene Bernfalk Karlsson, tf biträdande förvaltningschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordföranden ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag
Regionstyrelsen 2025-11-19 § 446
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-09-03